

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeet vuodelle 2023

1. Yleistä

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Kuntakonsernia johdetaan kokonaisuutena ja kuntakonsernin kokonaiset otetaan huomioon. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Kunnanvaltuusto on 15.12.2022 hyväksynyt taloussuunnitelman vuosille 2023–2025.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Vuonna 2022 vuosikate on noin 5,2 milj. euroa ja tilikauden alijäämäksi on muodostumassa 1,4 milj. euroa. Kumulatiivista ylijäämää vuoden lopussa olisi noin 13,6 milj. euroa, mikäli vuoden 2022 tulosten toteutuu ja talousarvio 2023 toteutuu laaditulla tasolla. Kunnan kumulatiivisen ylijäämän arvioidaan olevan 2,2 miljoonaa euroa suunnittelukauden lopussa. Sote-uudistuksen toteutuminen vuoden 2023 alussa lisää kunnan taloudellisia paineita. Ennusteiden mukaan vuosikate romahtaa suunnitelmavuosien 2024–2025 aikana. Näin ollen kunnan on löydettävä keinoja menokasvun hillitsemiseksi suunnitelmavuosina. Tähän tullaan tarvitsemaan sekä toiminnallisia että rakenteellisia muutoksia. Tulevien vuosien talouden linjauksia tullaan valmistelemaan osana uuden strategian valmistelua.

Kunnan investoinnit ovat historiallisen korkeat viime vuosina. Vuoden 2023 investointitaso on noin 13,7 milj. euroa ja koko taloussuunnittelukausi noin 29,8 milj. euroa. Kunnan nettolainamäärä on kasvamassa noin 7,5 milj. euroa. Lainamäärä asukasta kohden on noin 4.600 euroa.

Kuntatalouden tulee olla kestäväällä pohjalla. Vertailukelpoisen toimintakatteen kasvu on 11,5 % vuonna 2023 ja taloussuunnitteluvuosina 2024–2025 reilun yhden prosentin luokkaa. Toiminnan liikkumavara supistuu huomattavasti sote-uudistuksen toteutumisen myötä. Kaikkia talousarvion toteuttamiseen osallistuvia tahoja kehoitetaan heti alkuvuodesta alkaen toimimaan niin, että taloudellinen tulos vuonna 2023 toteutuisi alkuperäistä parempana.

2. Talousarvion sitovuus

Talousarvioon merkityt menot ja tulot sisältävät sekä ulkoiset että sisäiset menot ja tulot. Valtuusto määrittää tulosalue kohtaiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, jotka ovat toimitelmiin nähden sitovia. Tulosalue jakaantuu kahteen tai useampaan tulosityksikköön. Nämä ovat toimielimen alaisia kokonaisuuksia, joiden välillä

toimielin voi tehdä tarvittavia muutoksia, kuitenkin tulosalueen kokonaistavoitteet huomioon ottaen. Toimielimet vahvistavat tulosityksiköille tehtävän mukaiset alemman tason tavoitteet käyttösuunnitelmilla.

Talousarvio sitoo toimielintä käyttötalouden osalta tulosalueittain ja sitovuus koskee tavoitteita sekä tulosalueen toimintakatetta (netto).

Investointien osalta valtuustoon nähden ovat sitovia:

- Investointiosan investointimenot
 - o maan osto
 - o talonrakennus
 - o kunnallistekniikka
 - o kaukolämpölaitos
 - o vesihuoltolaitos
 - o irtain omaisuus

Investointiosan projektit ovat lautakuntaan nähden sitovia.

Tämä tarkoittaa talousarviomuutosten osalta sitä, että

1. Talousarviosta poikkeaminen vuositasolla edellyttää valtuuston hyväksyntää.
2. Talousarviomuutoksen yhteydessä on esitettävä selvitys muutoksen vaikutuksesta muihin osatekijöihin, esimerkiksi toimintatavoitteisiin.

Sitovuustason sisällä määrärahojen käyttö voi poiketa tilitasoisesta käyttösuunnitelmasta, paitsi palkkauksen ja niiden sivukulujen osalta. Näiden käyttämisistä muuhun tarkoitukseen ei saa tehdä ilman kunnanhallituksen lupaa.

3. Talousarvion käyttösuunnitelma

Toimielimet hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat tulosityksikölle (I-taso). I-tason käyttösuunnitelmassa tulee hyväksyä toiminnalliset tavoitteet, määrärahat ja tuloarviot sekä investoinnit. Käyttösuunnitelmat tulee hyväksyä pääsääntöisesti vuoden ensimmäisessä kokouksessa. Tulosityksikkö II - III:n ja tarvittaessa kohteiden käyttösuunnitelmat hyväksyy tehtävän johtaja (Kontiolahden kunnan hallintosääntö 61§).

Käyttösuunnitelmapäätös muodostuu ao. yksikön toimintojen, määrärahojen ja -tuloarvioiden toteutumista koskevista tavoitteista siten, että ne eivät ole ristiriidassa valtuuston asettamien tavoitteiden kanssa. Käyttösuunnitelmassa on otettava huomioon valtuuston määrärahoihin hyväksymät erilliskohdennukset ja toimintatavoitteiden muutokset. Käyttösuunnitelmia vahvistettaessa on huomioitava myös valtuuston hyväksymät lausumat.

Siirrettäessä käyttösuunnitelman muutoksella osamäärärahoja tulosyksiköltä toiselle on siirrot kohdennettava tileille. Käyttösuunnitelmien hyväksymispäätöksistä on toimitettava jäljennökset pääkirjanpitäjälle. Tämä koskee myös talousarvion tarkistamisen jälkeen tarkistettuja käyttösuunnitelmia. Ajan tasalla oleva toteutumisvertailu saadaan vasta kun muutokset on viety tilitasolla talousarvioon.

4. Talousarvioraportointi ja talousarviomuutokset

Talousarvion toteutumisesta raportoidaan kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle seuraavan aika-
taulun mukaisesti:

	1/2023	2/2023
Raportointiajankohta	30.4.2023	31.8.2023
Lautakuntien käsittely viimeistään	toukokuu	syyskuu
Kunnanhallitus, kokous	5.6.2023	lokakuu
Kunnanvaltuusto, kokous	19.6.2023	lokakuu

Lautakuntien käsittelyaikataulut tulee huomioida vuoden 2023 kokousaikoja suunnitellessa. Osavuosisiraportissa 1/2023 raportoidaan talouden toteutumisesta. Osavuosisiraportissa 2/2023 raportoidaan talouden ja tavoitteiden toteutumisesta. Kunnanhallitukselle raportoidaan edellisen lisäksi kunnan talouden ja toiminnan tilanne kuukausittain kunnanhallituksen kokousten yhteydessä. Talouden toteutumista on arvioitava kokonaisvaltaisesti ja ajantasaisesti. Poikkeamiin on reagoitava heti ja niistä on raportoitava välittömästi. Kiireelliset, rahamääräisesti merkittävät talousarviomuutokset tulee saattaa erillisenä valtuuston käsiteltäväksi, mikäli muutosten esittäminen ei ajallisesti sovellu raportoinnin yhteyteen. Kaikki talousarviomuutokset on saatettava valtuuston käsittelyyn talousarviovuoden aikana. Talousarviomuutoksia esitettäessä, osastojen tulee ensisijaisesti kattaa tarvittavat määrärahat oman toimielimen sisältä.

Osastopäälliköt vastaavat johtamiensa alueiden talousarvio seurannan toteuttamisesta ja vastuutuksesta. Jokaisen tulosyksikön tulee olla sitoutunut vastuulliseen ja taloudellisiin vaikutuksiin huomioivaan toimintaan ja päätöksentekoon.

5. Irtaimistohankinnat ja hankintarajat

Käyttöomaisuuden aktivointiraja on 10.000 euroa. Hyödyke- ja hyödykeryhmäkohtaiset poistot lasketaan hallituksen päätöksen 17.12.2012 § 323 mukaisesti.

Hyödykekohtaiset arvonlisäverottomat hankintarajat ovat seuraavat:

- Investoinnit (pl. irtaimisto) 120.000 euroa ja
- Käyttötalousmenot ja irtaimen omaisuuden hankinnat 60.000 euroa, pois lukien
 - Sivistystoimen oppimateriaalihankinnat ja oppilaille tarkoitetut tietotekniikkavälineet, joissa hankintaraja on 90.000 euroa.

Näiden hankintarajojen puitteissa hankinnoista päättää kunnanjohtaja ja osastopäällikkö tai hänen määräämänsä tehtäväalueen tai tulosityksikön esimies. Edelleen delegointipäätökset on saatettava kunnanhallitukselle tiedoksi. Hankintarajat ylittävistä hankinnoista päättää ao. toimielin.

6. Maksuvalmius

Isoimmista investointien ja käyttötalouden laskuista on tiedotettava taloustoimistoa etukäteen maksuvalmiuden varmistamiseksi. Maksuvalmiuden osalta kaikki ilmoitettavat rahamäärät ovat arvonlisäverollisia ja maksuperusteisia. Muista maksuvalmiuden seurantaan liittyvistä toimenpiteistä taloustoimisto tiedottaa tarvittaessa erikseen.

7. Tulojen ja menojen käsittely

Kunnanhallituksen hyväksymä Kontiolahden kunnan talousohje on tullut voimaan 1.10.2020 ja talousohjeessa luvussa 4 on käsitelty tulojen käsittelyä ja luvussa 5 menojen käsittelyä. Kunnanhallitus päättää alitilittäjäoikeuksista vuosittain erillisellä päätöksellä. Kontiolahden kunnan talousohje tullaan päivittämään vuoden 2023 aikana samalla, kun perinnän hoitamisen järjestelyt muuttuvat.

Asiatarkastajien ja laskujen hyväksyjien rekisteriä pidetään taloustoimistossa. Toimielinten on vuosittain nimettävä henkilöt, jotka sen puolesta hyväksyvät tositteet, ellei hyväksyjää ole määrätty hallintosäännössä. Vastaanottajana/asiatarkastajana ja hyväksyjänä tulee olla eri henkilöt. Toimielinten päätökset hyväksyjistä ja tiedot vuoden aikana tapahtuvista muutoksista on toimitettava laskentasihteerille.

Jokaiselle laskujen asiatarkastajalle ja hyväksyjälle on määriteltävä sijainen ja poissaolot on järjestettävä siten, että laskujen asiatarkastus tai hyväksyminen onnistuvat ajallaan. Uusille henkilöille on anottava käyttöoikeudet ja samoin on muistettava ilmoittaa käyttöoikeuden lakkaamisesta. Tämä koskee myös muita käyttöoikeuksia.

Ostolaskut on käsiteltävä hyvissä ajoin. Erityisesti huomiota tulee kiinnittää useissa eri yksiköissä kiertävien laskujen sujuvaan ja nopeaan käsittelyyn. On tärkeää tarkistaa, että jokainen tiliöi kaikki omalle yksikölleen kuuluvat summat yhteisiltä laskuilta, jottei laskun kierto viivästy tiliöimättömien kustannusten takia. Useiden osastojen yhteisten laskujen käsittelyssä tulee tehdä yhteistyötä käsittelijöiden kesken, jotta laskut saataisiin mahdollisimman nopeasti kierrätyksestä reskontraan.

Laskujen määrämuodot ovat tiukat, laskujen asiatarkastajat ja hyväksyjät ovat velvolliset varmistamaan, että laskujen tiedot vastaavat niistä annettuja sääntöjä. Tarvittaessa toimittajalta on pyydettävä korjattu lasku, mikäli vaaditut tiedot eivät ole näkyvissä tai ovat epäselvät. Laskujen määrämuoto-ohjeet johtuvat arvonlisäverotukseen liittyvistä vaatimuksista. Laskusta tulisi selvittää yksikköhinta ilman veroa ja veron määrä, sekä verokannat. Jos myynti on verotonta, josta on annettava lasku, viittaus vapautukseen tai säännökseen. Lisätietoja laskujen sisältövaatimuksista saa mm. verohallinnon internet-sivuilta (www.vero.fi).

Laskuja koskevat määrämuodot velvoittavat myös kuntaa saattamaan tiedot omassa laskutuksessa kuntoon. On huomattava, että kunnasta lähtevässä laskussa maksun saajana on Kontiolahden kunta ja kunnalle tulevassa laskussa maksajana on oltava Kontiolahden kunta. Vesilaitokselle saapuvissa laskuissa tulee saajana olla Kontiolahden kunta, vesihuoltolaitos.

9. Virkojen ja tehtävien täyttöluvat

Johtoryhmän tehtävä täyttölupamenettelyssä

Täyttöluvan käsittelyn yhteydessä johtoryhmä ottaa huomioon johtoryhmän jäsenen esittelyn pohjalta viran/tehtävän vaikutukset yksikön, tehtäväalueen, osaston ja kunnan toimintaan ja sen kehittämiseen. Lisäksi on selvitettävä mahdolliset vaihtoehtoiset resursoinnit sekä vaikutukset talouteen.

Täyttölupamenettelyssä johtoryhmä päättää täyttöluvasta (myöntää tai ei myönnä) tai pois lukien kunnanhallituksen täyttämät virat/tehtävät johtoryhmä tekee esityksen kunnanhallitukselle täyttöluvan myöntämisestä.

Vakituiset palvelussuhteet

Vakituisen virkojen ja tehtävien täyttöluvista päättää kunnanhallitus johtoryhmän esityksestä (myöntää tai ei myönnä). Tämä koskee sekä talousarvion taloussuunnitelman henkilöstösuunnitelmassa olevia vakituisia virkoja ja tehtäviä että mahdollisia kesken talousarviovuoden esitettäviä uusia vakituisia virkoja ja tehtäviä.

Määräaikaiset palvelussuhteet

Yli vuoden kestoisten määräaikaisten virkojen ja tehtävien täyttöluvista päättää kunnanhallitus johtoryhmän esityksestä (myöntää tai ei myönnä).

Enintään vuoden – yli 6 kuukauden kestoisten määräaikaisten virkojen ja tehtävien täyttöluvista päättää johtoryhmä johtoryhmän jäsenen esityksestä (myöntää tai ei myönnä).

Enintään 6 kuukauden kestoisille määräaikaisille viroille ja tehtäville ei haeta täyttölupia. Näidenkin yhteydessä tulee ottaa huomioon viran/tehtävän vaikutukset yksikön, tehtäväalueen, osaston ja kunnan toimintaan ja sen kehittämiseen. Lisäksi on selvitettävä mahdolliset vaihtoehtoiset resursoinnit sekä vaikutukset talouteen.

Toimielinten täyttämät palvelussuhteet

Riippumatta palvelussuhteen kestosta kunnanhallitus päättää aina täyttöluvasta johtoryhmän esityksestä (myöntää tai ei myönnä), jos hallintosäännössä on toimiten määrätty ottamaan virkaan/tehtävään palvelussuhteeseen, ellei kunnanhallitus itse täytä tehtävää/virkaa.

Poikkeukset täyttölupamenettelyyn

Täyttölupamenettely ei koske seuraavia tilanteita:

- varhaiskasvatustalain (540/2018) ja valtioneuvoston varhaiskasvatusta koskevan asetuksen (753/2018) mukaisen henkilöstömäärän turvaamisesta: sekä vakituiset että määräaikaiset palvelussuhteet riippumatta niiden pituudesta

- koulujen opettajien ja koulunkäynninohjaajien enintään lukuvuoden kestäviä määräaikaista palvelussuhteita
- työllistettyjen palvelussuhteita riippumatta palvelussuhteen pituudesta
- vuorotteluvapaasijaisten palvelussuhteita

10. Konserni

Kunnanvaltuusto määrittää kuntakonsernin keskeiset toiminnalliset sekä taloudelliset tavoitteet kunnan taloussuunnitelman yhteydessä. Kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet perustuvat kuntastrategiaan. Omistajaohjauksen tarkoituksena on, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa johdetaan kokonaisuutena sekä otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisöjen tulee antaa seurantaan varten kunnalle raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehitymisestä konsernijohtoon antaman aikataulun mukaisesti.

Konserniohjeen mukaan tytäryhtiöllä on myös velvollisuus hankkia kunnan kanta merkitykselliseen asiaan ennen päätöksentekoa.

kunnanjohtaja
Jari Tuononen

talousjohtaja
Minna Kuusela-Hurskainen

KONTIOLAHDEN KUNNANHALLITUS

